

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖЕНО

Приймальною комісією

Протокол № _____

_____ 2021 р.

Заступник голови Приймальної
комісії

Ю. О. Каганов

ПРОГРАМА ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ З ФІНАНСІВ, БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ ТА СТРАХУВАННЯ

Освітній ступінь: магістр

Спеціальність: 072 Фінанси, банківська справа та страхування

Освітня програма: Управління державними та місцевими фінансами

I. Пояснювальна записка

1. Мета фахового вступного випробування для вступу на здобуття освітнього ступеня «магістр» – з'ясувати рівень теоретичних знань та практичних навичок вступників, яких вони набули під час навчання на освітньому ступені/рівні бакалавра/спеціаліста/магістра з метою формування рейтингового списку та конкурсного відбору вступників на навчання за освітнім ступенем магістра спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» освітньою програмою «Управління державними та місцевими фінансами» в межах ліцензованого обсягу спеціальності.

2. Білети: структура білету.

Білет фахового вступного випробування містить 1 теоретичне питання та 10 тестових завдань

Зміст питань включає наступні дисципліни: банківська справа, податкова система, страхування, фінанси.

3. Вимоги до відповіді вступника.

При оцінюванні знань абітурієнта на фаховому вступному випробуванні враховуються його письмова відповідь на теоретичне та тестові завдання.

Теоретичне питання оцінюється максимально в 100 балів (письмова відповідь).

Тести вступного випробування оцінювання містять завдання такого типу: завдання, що передбачають вибір однієї правильної відповіді з групи запропонованих варіантів відповідей

Завдання у формі тестів визначаються у вигляді оцінок за шкалою 0-100 балів

Оцінювання тестових завдань здійснюється за такою схемою:

Кількість правильних відповідей	Бали
0	0
1	49
2	50
3	60
4	70
5	75
6	80
7	85
8	90
9	95
10	100

II. Критерії оцінювання

Для особи, яка претендує на зарахування за ступенем магістра (за 200 бальною шкалою):

Високий рівень (175-200 балів) вступник отримує, виявивши такі знання та вміння: в повній мірі засвоїв увесь програмний матеріал, показує знання не лише основної, але й додаткової літератури, наводить власні міркування, робить узагальнюючі висновки, використовує знання з суміжних галузевих дисциплін, вдало наводить приклади.

Достатній рівень (150-174 балів) вступник отримує, виявивши такі знання та вміння: має також високий рівень знань і навичок. При цьому відповідь досить повна, логічна, з елементами самостійності, але містить деякі неточності або пропуски в неосновних питаннях. Можливе слабке знання додаткової літератури, недостатня чіткість у визначенні понять.

Задовільний рівень (124-149 балів) вступник отримує, виявивши такі знання та вміння: в загальній формі розбирається у матеріалі, але відповідь неповна, неглибока, містить неточності, робить помилки при формулюванні понять, відчуває труднощі, застосовуючи знання при наведенні прикладів.

Низький рівень (100-123 балів) вступник отримує, виявивши такі знання та вміння: в загальній формі розбирається у матеріалі, допускає суттєві помилки при висвітленні понять, на додаткові питання відповідає не по суті.

До участі у конкурсі не допускається (0-99 балів), якщо вступник виявив такі знання та вміння: не знає значної частини програмного матеріалу, допускає суттєві помилки при висвітленні понять, на додаткові питання відповідає не по суті.

III. Структура програми

1. БАНКІВСЬКА СПРАВА

Зміст дисципліни розкривається в темах:

Становлення та розвиток банківської системи України.

Сутність та особливості побудови сучасної банківської системи України. Банки як посередники грошового обігу. Створення дієвого механізму страхування банківських ризиків. Центральний банк, його роль у ринковій економіці. Комерційний банк як фундамент вітчизняної банківської системи. Сучасне розуміння суті комерційного банку як підприємства, що займається бізнесом. Види комерційних банків, їх створення та розвиток згідно з вітчизняним банківським законодавством. Механізм взаємозв'язку між окремими ланками банківської системи, її завдання та функції. Загальна характеристика сучасних банківських продуктів у вітчизняній економіці. Види банківських послуг та їх розвиток. Базові операції банківських установ. Економічні методи регулювання взаємовідносин банківської системи. Глобалізація банківської діяльності .

Національний банк та його грошово-кредитні операції.

Головне завдання Центрального банку країни. Економічний аспект незалежності Центрального банку. Національний банк та його функції. Цілі розробки та реалізації грошово-кредитної (монетарної) політики Національного банку України: стратегічні, проміжні та тактичні. Інструменти монетарної політики. Сутність політики відкритого ринку. Резервна функція Національного банку. Облікова (дисконтна) та ломбардна політика. Політика обов'язкових резервів. Емісія готівкових грошей як головна функція Національного банку України. Функції НБУ як банку банків, фінансового обслуговування держави: зберігання централізованого золотовалютного запасу; нагляд і контроль. Дотримання банками обов'язкових нормативів і вимог, встановлених НБУ.

Організація діяльності та формування капіталу комерційних банків

Умови створення комерційних банків в Україні, організація та ліцензування їх діяльності. Економічна характеристика ресурсів комерційного банку. Особливості формування власних банківських коштів. Принципи формування власного капіталу та його значення. Способи збільшення статутного фонду комерційного банку. Функції управління власним капіталом банку. Види залучених (депозитних) коштів банку: депозити (вклади) до запитання, термінові або строкові, умовні. Запозичені кошти комерційного банку. Кошти, отримані від емісії та продажу облігацій. Кредити, отримані від інших банках, у тому числі в НБУ.

Управління пасивами та активами комерційних банків.

Види діяльності комерційних банків та їх економічний зміст. Пасивні операції. Активні операції. Банківські послуги. Сутність і класифікація пасивів банку. Управління власним капіталом та його функції. Управління залученими (депозитними) та запозиченими (не депозитними) коштами. Збільшення статутного фонду комерційного банку: способи та напрями. Акумуляція вільних ресурсів у комерційних банках. Емісія власних цінних паперів та їх види. Ощадні (депозитні) сертифікати. Прості та переказні векселі. Облігації. Сутність і класифікація активів банку. Активні операції комерційних банків. Особливості управління активами. Кредитні операції як складова активів банків. Активні операції банківських установ з цінними паперами.

Організація банківського кредитування.

Кредитні взаємовідносини між банком і позичальником. Сутність, види та принципи банківського кредитування. Механізм банківського кредитування (довго- і короткострокового) юридичних і фізичних осіб. Класифікація банківських кредитів. Етапи банківського кредитування. Умови кредитування. Оцінка кредитоспроможності позичальника. Форми та види забезпечення повернення банківського кредиту (вітчизняний і зарубіжний досвід). Кредитний ризик і способи його мінімізації. Проблемні кредити. Заходи щодо повного і своєчасного повернення проблемних позичок.

Розрахункова діяльність комерційних банків.

Платіжний оборот та його структура. Готівкові та безготівкові грошові розрахунки. Місце і роль безготівкових розрахунків у народному господарстві. Форми та схеми безготівкових розрахункових і платіжних документів: платіжні доручення, платіжні вимоги-доручення: чеки, акредитиви, векселі. Порядок надання клієнтам банку розрахункових послуг. Сфера застосування, переваги та недоліки окремих форм безготівкових розрахунків і способів платежу. Організація готівкових грошових розрахунків суб'єктів господарювання. Кругообіг готівкових грошей. Організація надходження готівкових грошей до кас комерційних банків. Касові послуги комерційних банків. Прогнозування обороту готівкових грошей в банках. Касова дисципліна і контроль за її дотриманням. Організація розрахунково-касового обслуговування клієнтів комерційними банками. Ведення поточних депозитних рахунків, валютних, безготівкових міжгосподарських розрахунків. Закриття рахунків. Система електронних платежів. Розрахунки з використанням пластикових карток.

Послуги комерційних банків: трастові та інші послуги.

Характеристика та види банківських послуг. Посередницькі послуги. Участь у випуску, розміщенні цінних паперів клієнтів-емітентів. Факторинг. Суть факторингової угоди. Лізингові послуги: вітчизняний і зарубіжний досвід. Трастові банківські послуги. Управління майном: розпорядження успадкуванням; управління персональними трастами; опікунство та збереження майна. Агентські посередницькі послуги. Гарантійні послуги.

Депозитарні послуги. Страхові послуги. Класифікація і характеристика інших послуг комерційного банку. Товарно-комісійні послуги. Операції з дорогоцінними металами, природним дорогоцінним камінням і виробами з них. Сумісна діяльність комерційних банків. Економічні інтереси банків і клієнтів щодо надання банківських послуг.

Інвестиційна діяльність банківських установ.

Економічна сутність, структура та цілі банківських інвестицій. Правове регулювання інвестиційної діяльності в Україні. Інвестиції та позики: загальні риси та відмінності. Інвестиційний портфель комерційного банку. Інвестування шляхом кредитування. Цінні папери як об'єкт банківських інвестицій. Види цінних паперів у портфелі банку. Інвестиційні операції банку з цінними паперами, портфель цінних паперів до погашення. Ефективність банківських інвестицій. Ризик інвестицій і безпека банківських коштів. Диверсифікація вкладень. Ліквідність і дохідність банківських інвестицій. Резерв на покриття можливих втрат від операцій з цінними паперами. Оцінка ризику та дохідності банківських інвестицій.

Обслуговування зовнішньоекономічних зв'язків банківськими установами.

Необхідність міжнародних операцій комерційних банків. Операції з іноземною валютою для імпортерів та експортерів, суть і основні види. Поняття "обмінні курси валют". Коливання обмінних курсів та основні способи уникнення або зведення до мінімуму втрат від цих коливань. Валютний ринок. Купівля та продаж валюти. Валютний курс. Валютна позиція. Валютний ризик. Валютні послуги: ведення банківського рахунка в іноземній валюті; укладання форвардних угод; укладання валютних опціонів. Здійснення міжнародних розрахунків. Форми розрахунків: банківський переказ, інкасо, акредитив. Механізм банківського забезпечення інтересів покупців і продавців у процесі міжнародних розрахунків. Банківське фінансування експортно-імпортних операцій.

Фінансова стійкість комерційних банків.

Зміст фінансової звітності банківської установи. Фінансові звіти та оцінка діяльності банку за допомогою фінансових показників. Поняття балансу банку, балансових рахунків. Принципи бухгалтерського обліку банківської діяльності. Кредитний ризик. Фінансовий ризик. Процентний ризик. Способи управління ліквідністю та резервами банку. Способи захисту банку від фінансових ризиків. Розрахунок показників ліквідності та дохідності банку. Управління активами і пасивами банків. Забезпечення фінансової стійкості банківських установ: вітчизняний і зарубіжний досвід.

2. ПОДАТКОВА СИСТЕМА

Зміст дисципліни розкривається в темах:

Соціально-економічний зміст, види та функції податків.

Сутність податків. Податки в системі доходів державного бюджету. Податки та інші форми платежів до бюджету: плата, внески, відрахування, збори. Визначення податків, їх характерні ознаки. Функції податків. Фіскальна функція, механізм її реалізації. Податки як основа фінансової бази держави. Регулююча функція. Основні напрями податкового регулювання. Співвідношення функцій у різних видів податків. Елементи податку: суб'єкт (платник) і носій, об'єкт оподаткування, джерело сплати, одиниця оподаткування, податкова ставка і квота. Методи побудови податкових ставок. Тверді й процентні ставки. Види процентних ставок: прогресивні та регресивні, їх комбінації. Класифікація податків, її ознаки. Поділ податків за економічним змістом. Класифікація податків за економічною ознакою об'єкта оподаткування. Класифікація за ознакою органів державної влади, які їх встановлюють. Класифікація податків залежно від способів їх справляння. Види прямих податків. Реальні податки, особисті податки. Прибутковий податок як основний вид прямих податків. Прибуткове оподаткування юридичних осіб. Переваги і недоліки прямих податків, проблеми їх справляння. Регулюючий механізм окремих видів прямих податків. Види непрямих податків: акцизи, фіскальні монополії, мито. Акцизи, їх види. Види й призначення мита, митна політика. Податок на додану вартість як сучасна форма непрямого універсального оподаткування. Переваги та недоліки непрямих податків, їх місце в податковій системі.

Податкова система і податкова політика.

Поняття податкової системи і вимоги до неї. Структурна побудова податкової системи. Оптимізація співвідношення між фіскальною і регулюючою функціями податків, між різними видами податків. Фактори, що визначають структуру податкової системи. Наукові основи побудови податкової системи. Принципи оподаткування. Податки як елемент перерозподілу ВВП. Ідеали оптимального оподаткування: економічна ефективність і соціальна справедливість. Податки як інструмент фінансового регулювання розвитку суспільства. Рівноцінність в оподаткуванні різних суб'єктів. Податкова політика: поняття податкової політики та її напрямки. Фактори, що визначають напрямки і характер податкової політики. Аксиоми і принципи податкової політики. Рівнонапруженість в оподаткуванні всіх платників. Економічна ефективність податкової системи: ефективність та дієвість податкових інструментів, характеристика їх впливу на соціально-економічний розвиток. Суть податкового регулювання економіки. Податковий вплив на ціни. Податкові важелі обмеження попиту та стимулювання інвестицій. Податкова політика в умовах дефіцитності бюджету та інфляції. Податкова система в Україні, основні етапи її становлення. Склад та структура

податкової системи України, законодавчі акти, що її регламентують. Принципи побудови податкової системи.

Організація податкової роботи і діяльності Державної фіскальної служби.

Основи та організація податкової роботи. Правове регламентування діяльності податкових органів, інструктивне забезпечення податкового процесу. Контролюючі органи, їх характеристика, правове регулювання діяльності. Податкова служба держави, склад податкової служби України. Організаційна структура та функції державної податкової адміністрації. Права й відповідальність працівників державної податкової служби.

Облік платників і надходжень податків. Порядок реєстрації платників, облікові документи. Облік надходжень податків, облікові реєстри. Контроль за своєчасним надходженням податків. Методи контрольної-перевірочної роботи. Етапи податкового процесу, їх характеристика. Суб'єкти обчислення податку і контрольної роботи. Способи утримання податків. Податкові перевірки, їх суть, види, особливості застосування. Відповідальність платників за своєчасність і правильність розрахунків з бюджетом і за подання декларацій. Податкове адміністрування. Забезпечення надходження нарахованих сум податків до бюджету. Розстрочення та відстрочення податкових зобов'язань. Податкова застава, арешт активів платників податків. Продаж активів в рахунок погашення податкового боргу.

Податок на додану вартість.

Сутність та зміст податку на додану вартість. Платники та об'єкти оподаткування ПДВ. База оподаткування податком на додану вартість та порядок її визначення. Ставки податку на додану вартість. Операції, які не є об'єктом оподаткування. Порядок розрахунку податку на додану вартість. Податкові зобов'язання та податковий кредит. Податкова накладна. Порядок електронного адміністрування податку на додану вартість. Бюджетне відшкодування податку на додану вартість. Порядок подання звітності та строки сплати податку на додану вартість.

Акцизний податок .

Акцизний податок як форма специфічних акцизів. Особливості акцизного оподаткування в Україні. Поняття акцизу. Суб'єкти та об'єкти акцизного податку. Платники акцизного збору, об'єкт оподаткування. Перелік підакцизних товарів і ставки акцизного податку. Методика обчислення сум акцизного податку, що підлягають сплаті до бюджету. Порядок включення акцизного податку у ціну товарів. Пільги по податку. Специфіка оподаткування акцизним податком алкогольних напоїв та тютюнових виробів. Особливості оподаткування акцизним податком транспортних засобів. Специфіка оподаткування нафтопродуктів. Звітність по акцизному податку. Особливості маркування підакцизних товарів. Строки сплати акцизного податку та подання декларації. Штрафні санкції за порушення нарахування і сплати акцизного податку.

Мито як фіскальний інструмент та засіб митного регулювання.

Основи митної справи. Митна територія та митний контроль, ввезення, вивезення та транзит товарів, митна декларація і декларанти. Мито як джерело доходів бюджету, митна політика. Ввізне та вивізне мито. Митне оформлення. Визначення місця митного оформлення. Порядок митного оформлення. Митний брокер, його права та повноваження. Митне декларування. Митна декларація, порядок її подання. Контроль митних органів за сплатою митних платежів юридичними особами. Види мита. Визначення товарної позиції. Визначення країни походження товарів. Визначення митної вартості, її достовірності. Методи визначення митної вартості товарів. Метод визначення митної вартості за ціною угоди щодо товарів, які імпортуються. Визначення митної вартості за ціною угоди щодо ідентичних товарів. Визначення митної вартості за ціною угоди щодо подібних (аналогічних) товарів. Визначення митної вартості на основі віднімання вартості. Визначення митної вартості на основі додавання вартості. Резервний метод визначення митної вартості.

Порядок обчислення суми мита. Контроль за своєчасність перерахування суми мита до бюджету. Порядок нарахування податку на додану вартість на товари, що імпортуються. Особливості контролю митних органів за сплатою мита, податку на додану вартість та акцизного збору, з товарів, що переміщуються через митний кордон України громадянами. Товари що не підлягають оподаткуванню при ввезенні на митну територію України. Порядок розрахунків та сплати митних платежів до бюджету.

Податок на прибуток підприємств.

Прибуткове оподаткування в системі податків з підприємств та організацій. Варіанти прибуткового оподаткування підприємств та організацій: податок на дохід і податок на прибуток. Податок на прибуток (дохід) підприємств як форма корпоративного прибуткового оподаткування. Платники і ставки податку на прибуток з числа резидентів та нерезидентів. Об'єкт оподаткування. Порядок визначення прибутку як об'єкта оподаткування, його економічний зміст і кількісна визначеність. Порядок формування доходів для цілей оподаткування. Структура доходів окремих категорій платників. Витрати підприємств для визначення прибутку, їх склад. Амортизаційні відрахування як специфічні витрати. Оподаткування прибутком операцій особливого виду. Оподаткування товарно-бартерних операцій, операцій пов'язаним особам. Оподаткування страхової діяльності. Оподаткування податком на прибуток банківської діяльності. Оподаткування виробників сільськогосподарської продукції. Пільги з податку на прибуток, види пільг, їх направленість та регулююче призначення. Умови застосування окремих пільг. Особливості прибуткового оподаткування платників різних галузей, окремих видів доходів. Порядок обчислення та сплати податку на прибуток. Строки й порядок розрахунків з податку за фактичними даними на основі

бухгалтерської звітності платників. Декларація з податку на прибуток, її характеристика, порядок заповнення та подання

Оподаткування доходів фізичних осіб

Історія становлення податку на доходи фізичних осіб в Україні. Платники податку та об'єкт оподаткування. База оподаткування та ставки податку. Податкова знижка. Податкова соціальна пільга. Порядок нарахування, утримання та сплати (перерахування) податку до бюджету. Особливості нарахування (виплати) та оподаткування окремих видів доходу. Порядок оподаткування операцій з продажу (обміну) об'єктів нерухомого та рухомого майна. Оподаткування доходу, отриманого платником податку в результаті прийняття ним у спадщину чи дарунок коштів, майна, майнових чи немайнових прав. Оподаткування доходів, отриманих фізичною особою - підприємцем від провадження господарської діяльності, крім осіб, що обрали спрощену систему оподаткування. Оподаткування доходів, отриманих фізичною особою, яка провадить незалежну професійну діяльність. Податкова звітність з ПДФО.

Спрощена система оподаткування суб'єктів малого підприємництва.

Загальна характеристика спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності. Порядок визначення доходів платників єдиного податку та їх склад. Ставки єдиного податку та строки його сплати. Особливості визначення податкового періоду і порядку декларування податку. Порядок обрання спрощеної системи оподаткування або відмови від її застосування.

Рентна плата та екологічний податок.

Рентна плата Екологічний податок.

Податок на майно і місцеві збори.

Склад місцевих податків та зборів і порядок їх справляння. Суть майнового оподаткування та характеристика його основних форм. Майнове оподаткування і його значення в сучасних умовах. Види майнового оподаткування. Податок на нерухоме майно. Платники, об'єкт оподаткування, ставки податку, терміни сплати і порядок зарахування до бюджету. Порядок надання пільг. Перспективи запровадження податку в Україні. Зарубіжний досвід справляння даного податку. Оцінка нерухомості для цілей справляння податку на нерухоме майно. Особливості формування механізму справляння податку на нерухоме майно. Порядок справляння туристичного збору, зборів за паркування автомобілів та за провадження окремих видів господарської діяльності.

Ухилення від сплати податків та відповідальність платників податків за порушення податкового законодавства

Ухилення від сплати податків. Відповідальність платників податків за порушення податкового законодавства.

3. СТРАХУВАННЯ

Зміст дисципліни розкривається в темах:

Сутність, принципи і роль страхування.

Необхідність та сутність категорії страхового захисту, методи його забезпечення. Страховий фонд суспільства, його сутність та значення. Форми організації та методи утворення страхового фонду суспільства. Економічна необхідність та сутність страхування. Страхування як економічна категорія та його ознаки. Функції страхування як економічної категорії. Принципи страхування Виникнення страхування та основні етапи його розвитку. Еволюція страхування в Україні. Розвиток страхової справи в Україні в умовах ринку. Страхування як необхідний елемент ринкової економіки. Роль страхування у вирішенні соціальних проблем суспільства. Страхова термінологія та її класифікація. Поняття об'єктів страхування. Об'єкти страхування в майновому, особистому страхуванні, в страхуванні відповідальності. Страхова відповідальність (страхове покриття). Обсяг страхової відповідальності (страхового покриття). Страхове забезпечення. Системи страхового забезпечення. Страхова сума та особливості цього поняття в майновому, особистому страхуванні, в страхуванні відповідальності.

Класифікація страхування.

Поняття класифікації, її наукове і практичне значення. Ознаки класифікації: історичні, економічні, юридичні. Класифікація за об'єктами страхування. Галузі страхування: майнове страхування, страхування відповідальності, особисте страхування. Види страхування. Класифікація за родом небезпеки: страхування вогневих ризиків, інженерних, сільськогосподарських, транспортних, фінансово-кредитних та ін. Класифікація за формами проведення. Обов'язкове страхування. Добровільне страхування. Класифікація за статусом страховика. Страхування юридичних осіб усіх форм власності. Страхування громадян. Класифікація за спеціалізацією страховика. Загальні види страхування. Страхування життя. Перестраховання.

Страхові ризики та їх оцінювання.

Поняття ризику у в страхуванні. Класифікація ризиків. Ознаки ризику, придатного для страхування. Оцінка страховиком ризику і визначення доцільності його страхування. Методи управління ризиком (унікнення, запобігання, поглинання, страхування). Специфіка ризиків у майновому страхуванні. Специфіка ризиків у особистому страхуванні. Специфіка ризиків у страхуванні відповідальності.

Страховий ринок.

Поняття страхового ринку. Класифікація страхових ринків. Внутрішня структура страхового ринку. Суб'єкти страхового ринку. Характеристика основних чинників розвитку страхового ринку України. Характеристика сучасного стану страхового ринку України. Перспективи розвитку страхового ринку України. Сутність і завдання маркетингу у страхуванні. Страхові посередники та їх роль на страховому ринку. Законодавче регулювання діяльності страхових посередників в Україні. Правове забезпечення страхової діяльності в Україні. Закон України "Про страхування", його зміст та значення. Договір страхування і його зміст

згідно з Законом України “Про страхування”. Страховик і страхувальник: взаємовідносини між ними; обов’язки сторін згідно з Законом України “Про страхування”. Місце і роль страхових компаній в економіці країн.

Страхова організація.

Історія виникнення та розвитку страхових організацій. Особливості визначення рейтингу страхових компаній. Особливості діяльності товариств взаємного страхування. Цивільний кодекс України і Закон України “Про страхування” - про організаційно-правові форми страховиків. Характеристика основних типів страхових організацій. Товариство взаємного страхування. Спілки на взаємності на західному страховому ринку. Умови роботи іноземних страховиків на українському страховому ринку. Страхові агенти і страхові брокери. Організація діяльності корпорації страховиків Ллойд.

Державне регулювання страхової діяльності.

Необхідність та мета державного регулювання страхової діяльності. Правове забезпечення страхування. Державний нагляд за страховою діяльністю в Україні. Напрями вдосконалення державної політики в галузі страхування. Ліцензування страхової діяльності. Договори страхування.

Особисте страхування.

Особисте страхування, його сутність, призначення і види. Страхування життя, страхування від нещасливих випадків, медичне страхування. Страхування життя, його економічне і соціальне значення. Сполучення функцій страхування ризиків і функції накопичення капіталу. Принципи визначення страхової суми і страхового тарифу. Види страхування життя: страхування життя на випадок смерті; страхування на дожиття; змішане страхування життя. Об’єкти страхової відповідальності. Винятки із страхового захисту. Умови виплати страхової суми. Страхування за участю в прибутку страхової компанії. Особливості страхування життя в європейських країнах. Форми реалізації накопичувальних функцій страхування життя. Ануїтети. Рентне страхування. Ритуальне страхування. Пенсійне страхування. Недержавні пенсійні фонди.

Страхування майна.

Принцип відшкодування збитку, оцінка страхової суми. Повне і пропорційне страхування. Поняття подвійного страхування і його наслідки. Власна участь страхувальника в збитку. Форма відшкодування збитку. Правила страхування домашнього майна. Вогневе страхування. Страхове покриття і виняток із страхового захисту. Комплексні поліси страхування особистого майна. Страхування від крадіжок. Особливості страхування майна юридичних осіб. Об’єм страхової відповідальності. Винятки зі страхового захисту. Поняття основного і додаткового договору страхування майна. Пакетні поліси майнового страхування. Страхування фінансових ризиків. Страхування від перерв у виробництві. Оцінка майна, що страхується і визначення страхової суми. Можливості врахування чиннику інфляції в договорах страхування майна. Правила врегулювання

збитку і виплати страхового відшкодування в майновому страхуванні. Страхування технічних ризиків.

Страхування відповідальності.

Поняття цивільної відповідальності. Соціально-економічна сутність страхування загальногромадянської відповідальності. Страхування відповідальності юридичних і фізичних осіб. Страхування відповідальності в сфері приватного життя. Комплексні страхові поліси глави сім'ї. Основні види страхування цивільної відповідальності. Обов'язкове страхування цивільної відповідальності. Страхування договірної відповідальності. Страхування цивільної відповідальності роботодавця. Професійна відповідальність і необхідність її страхування. Страхування відповідальності за якість виробленої продукції. Екологічне страхування, страхування відповідальності підприємств - джерел підвищеної небезпеки. Страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів.

Співстрахування і перестрахування.

Сутність перестрахування, його роль у забезпеченні гарантій страхового захисту. Співстрахування. Основні терміни перестрахування. Основні методи перестрахування: факультативне й облігаторне. Види перестрахування. Пропорційне перестрахування і відповідні йому види договорів. Непропорційне перестрахування і відповідні йому види договорів. Перестраховальні пули. Ціна перестрахування. Перестраховальна комісія. Тантьєма. Депо премій. Фінансове перестрахування. Організація перестрахування в Україні і в світі.

Доходи, витрати і прибуток страховика.

Економічний зміст та складові доходів страховика. Витрати страховика та порядок визначення його прибутку.

Фінансова надійність страхової компанії.

Поняття фінансової надійності страховика та її значення. Чинники фінансової стійкості страховика. Формування збалансованого страхового портфеля. Відбір ризиків. Тарифна політика. Перестрахування як метод забезпечення фінансової надійності. Оцінка і контроль платоспроможності страхової компанії. Поняття платоспроможності та умови її забезпечення. Показники платоспроможності. Показники платоспроможності українських страховиків. Оцінка платоспроможності в країнах Європейського союзу.

4. ФІНАНСИ

Зміст дисципліни розкривається в темах:

Предмет фінансової науки. Фінансові категорії

Поняття «фінанси». Дискусійні питання. Об'єктивна необхідність та роль фінансів в економічній системі держави. Функції фінансів. Фінансові ресурси. Поняття фінансової системи. Призначення і специфічні риси

окремих сфер та ланок фінансової системи. Структура управління фінансовою системою. Особливості фінансових систем зарубіжних країн.

Генезис і еволюція фінансів.

Виникнення науки про державні фінанси. Видатні вчені класичної економічної теорії про науку «Державні фінанси». Становлення та розвиток державних фінансів.

Фінансове право і фінансова політика.

Правове регулювання Правові та організаційні засади державних фінансів. Зміст та значення фінансової політики. Фінансовий механізм, його сутність і роль в реалізації фінансової політики. Фінансове планування: сутність і завдання.

Податки. Податкова система

Економічна сутність і функції податків. Елементи податків, їх характеристика. Податкова система і податкова політика держави. Класифікація податків. Характеристика основних податків податкової системи України.

Бюджет. Бюджетна система.

Бюджет як економічна та юридична категорія. Бюджетний устрій і бюджетна система. Поняття бюджетного процесу та його основні елементи. Доходи державного бюджету. Видатки державного бюджету. Бюджетний дефіцит. Економічна сутність місцевих фінансів. Доходи місцевих бюджетів. Витрати місцевих бюджетів. Сутність державних цільових фондів. Державний кредит і державний борг.

Страховання. Страховий ринок

Економічна сутність страхових відносин. Форми і методи страхового захисту. Класифікація і види страхових послуг. Страхові відносини при майновому страхуванні. Особисте страхування. Соціальне страхування. Страхування відповідальності і ризиків. Перестраховання. Загальна характеристика і структура страхового ринку України.

Фінансовий ринок

Сутність фінансового ринку. Класифікація фінансових ринків. Правове регулювання фінансового ринку. Оподаткування доходів від цінних паперів. Фондова біржа. Фінансовий ринок в Україні: економічні передумови і перспективи розвитку..

Фінанси суб'єктів господарювання.

Фінанси підприємств як основа фінансової системи. Сутність та функції фінансів підприємств. Основи організації фінансів підприємств. Фінансові ресурси підприємств. Прибуток підприємства: його роль, формування, розподіл та використання в умовах сучасної системи оподаткування.

Міжнародні фінанси.

Поняття фінансового механізму міжнародних відносин. Валютне регулювання та валютні обмеження. Міжнародний ринок. Найважливіші сучасні фактори формування світових фінансових ринків. Основні напрямки інтеграції України у світову фінансову систему.

Фінансовий менеджмент.

Сутність фінансового менеджменту, його місце в системі управління підприємством. Еволюція основних теорій у практиці сучасного менеджменту. Джерела інформації, які використовують фінансові менеджери. Система показників інформаційного забезпечення, що формується із зовнішніх джерел. Система показників інформаційного забезпечення, що формується із внутрішніх джерел.

IV. Список рекомендованої літератури

1. Авер'янова Є. Спрощена система оподаткування (єдиний податок): практ. Керівництво/ Д. : "БалансКлуб", 2008. 176с.
2. Адамик, Б. П. Центральний банк і грошовокредитна політика: [До 50річчя Терноп. нац. екон. унту] : підручник для вnz : [затв. Мвом освіти і науки України]/ . 2ге вид., перероб. і доп. К. : Кондор, 2011. 415 с.
3. Азаренкова Г. М. Фінанси : практикум : навч. посібник для вnz : [рек. Мвом освіти і науки, молоді та спорту України]/ 2008. 279 с.
4. Актуарна справа в Україні: історія та розвиток / Актуарне забезпечення діяльності страхової компанії: матеріали Міжнародної конференції / Страхова справа. 2010. № 1 (37). С. 30 – 32.
5. Александрова М. М. Гроші. Фінанси. Кредит : навч. посібник для вnz. 2ге вид., перероб. і доп. К. : ЦУЛ, 2002. 335 с.
6. Балук Н.Р. Моделювання показників страхової культури споживачів / Регіональна економіка. 2009. №4 (54). С. 152 – 158.
7. Білик М. Д., Павловська О. В., Притуляк Н. М., Невмержицька Н. Ю. Фінансовий аналіз : навчальний посібник –2е вид., без змін. К. : КНЕУ, 2007. 592 с.
8. Буряк С. Податкові спори: виникнення, природа, засоби врегулювання: навч. Посіб/ ДПАУ; Національний унт ДПС України / С.В. Буряк (заг.ред.). К. : Юрінком Інтер, 2009. 800с.
9. Бюджетний кодекс України від 8 липня 2010 No 2456VI.
10. Васюренко, О. В. Банківський нагляд : підручник для вnz : [затв. Мвом освіти і науки України].К. : Знання, 2011. 502 с.
11. Венгер В. В. Фінанси [Електронний ресурс] : навч. посібник для вnz : [рек. Мвом освіти і науки України]. Київ. екон. інт менеджменту "ЕКОМЕН". К. : Центр навч. літ., 2009. 428 с.
12. Віднійчук-Вірван, Л. А. Міжнародний банківський бізнес: базові категорії, поняття, терміни : навч. словникдовідник для студентів. Львів : Магнолія 2006, 2007. 310 с
13. Внукова Н. М. Фінанси: вступ до фаху : навч. посібник для вnz / Н. М. Внукова, В. І. Успенко. Х. : Бурун і К, 2005. 351 с.
14. Вовчак О.Д. Страхові послуги: навч. посіб. / О.Д. Вовчак. – Л.: Компакт – ЛВ, 2005. – 656 с.

15. Вовчак О.Д. Страхування: навч. посіб. / О.Д. Вовчак. – Л.:Новий світ –2005. – 480 с.
16. Вовчак, О. Д. Банківський нагляд : навч. посібник : [рек. Мвом освіти і науки України] / О. Д. Вовчак, О. І. Скаско, А. М. Стасів. Львів : Новий Світ 2010. 468 с.
17. Вовчак, О. Д. Кредит і банківська справа : підручник / О. Д. Вовчак, Н. М. Руцишин, Т. Я. Андрейків. К. : Знання, 2008. 564 с.
18. Вовчак, О. Д. Платіжні системи : навч. посібник : [рек. Мвом освіти і науки України] / О. Д. Вовчак, Г. Є. Шпаргало, Т. Я. Андрейків. К. : Знання, 2008. 341 с.
19. Временко Л. Пруденційний режим регулювання страхової діяльності: цілі, задачі, інструменти / Л. Временко, О. Корват / Страхова справа. – 2009. – № 1 (33). – С. 60 – 64.
20. Гавриленко Н.В. Податкова система : навч. посіб./ Н. В. Гавриленко. —Львів : Новий Світ2000, 2010. —328 с.
21. Гавриленко Н.В.Податкова система: Практикум: Навчальний посібник/ Н. В. Гавриленко. Львів: Новий світ2010. 352 с.
22. Гобзенко, Л. О. Зарубіжні фахівці про Податковий кодекс України / Л. О. Гобзенко / Економіка. Фінанси. Право. —2010. —No 12. — С. 1116.
23. Говорушко Т.А. Страхові послуги: навч. посіб. / Т.А. Говорушко. – К.: ЦНЛ, 2005. – 396 с.
24. Горбач Л.М. Страхова справа: навч. посіб. / Л.М. Горбач. – К.: Кондор, 2003. – 207 с.
25. Господарський кодекс України від 16.01.2003 No 436IV.
26. Гудзь, Т. П. Банківський нагляд : навч. посібник / Т. П. Гудзь ; Полтав. унт спожив. кооперації України. Каф. грошового обігу і кредиту. К. : ЛіраК, 2008. 379 с.
27. Дмитренко, М. Г. Кредитування і контроль / М. Г. Дмитренко, В. С. Потлатюк. К. : Кондор, 2009. 295 с.
28. Дубіщев В.П. Загальнонаціональні та регіональні фактори розміщення страхового капіталу в Україні / В.П. Дубіщев, І.В. Фисун / Актуальні проблеми розвитку економіки регіону. – 2007. – Вип. 3. – Т. 2. – С. 14 – 24.
29. Ерхарт Б. Світовий ринок перестрахування : підсумки 1 півріччя 2010 року / Б. Ерхарт, Ш. Мілденхолл, Т. Хетлстад / Страхова справа. – 2010. – № 2 (38). – С.14 – 17.
30. Єфименко Т. Податок на прибуток: концепція визначення об'єкта оподаткування/ Т.І. Єфименко, Т. І., Л.Г. Ловінська, Ф.О. Ярошенко/ НДФІпри Міністерстві фінансів України. К. : НДФІ, 2007. –322 с.
31. Єфименко, Т. І. Податковий кодекс України як перший крок на шляху реформування вітчизняної податкової системи / Т. І. Єфименко / Фінанси України. —2010. —No 12. —С. 311.

32. Завада О. Ми не можемо допустити монополізації ринку обов'язкового медичного страхування / О. Завада / Страхова справа. – 2009. – № 2 (34). – С.29.
33. Законодатель страхового бізнеса – Lloyd's of London / Страховое обозрение – 2005. – № 2. – С. 12–16.
34. Іванов Ю. Альтернативні системи оподаткування: Навч. посібник / Ю.Іванов, К. Петросянц / Харківський нац. екон. унт. Х. : ВД "ІНЖЕК", 2007. —272с.
35. Іванов Ю. Б. Податковий менеджмент: підручник / Ю. Б. Іванов, А.І.Крисоватий, А. Я. Кізіма, В. В. Карпова К. : Знання, 2008. 525с.
36. Іванов Ю.Б. Проблеми розвитку податкової політики та оподаткування/Ю. Б. Іванов, О. М. Тищенко, Г. М. Дорожкіна, О. Г. Зима, В. В. Карпова / НДЦ індустріальних проблем розвитку НАНУ Х.: ВД "ІНЖЕК", 2007. 448с.
37. Іванов Ю. Сучасне оподаткування: мотиваційний аспект/ Ю. Іванов, О.Єськов/ НАНУ; НДЦ індустріальних проблем розвитку. –Х.: «Інжек», 2007. –328с.
38. Карлін М.І.. Державні фінанси розвинутих країн : навч. посіб./ М. І. Карлін. —Львів : Новий Світ2000, 2010. —484 с.
39. Карлін М.І..Державні фінанси України : навч. посіб. / М. І. Карлін. —К. : Знання, 2008. —348 с.
40. Клапків М.С. Витоки національного страхового ринку України: навч. посіб. / М.С. Клапків, Ю.М. Клапків. – Тернопіль: Картбланш, 2003. – 276 с.
41. Костицький В.В. Податкове право (Податкова система України): навч. посіб. / В. В. Костицький, А. М. Новицький. –К. : Видво Нац. 11ед.. Унту «НАУдрук», 2009. –400 с.
42. Крамаренко Г. О. Фінансовий аналіз і планування : навчальний посібник / Г. О. Крамаренко. –Дніпропетровськ : Видавництво ДАУБП, 2001. –224 с.
43. Кривицька Ю. Співстрахування та перестрахування в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.yurgazeta.com/oarticle/1735/>
44. Кудряшов В. П. Фінанси : навч. посібник : [рек. Мвом освіти і науки України] / В. П. Кудряшов. Херсон : Олдіплюс, 2011. 351 с.
45. Кучерявенко М. П.Податкове право України. Академічний курс: підручник. –К. : «Правова єдність», 2008. –699с.
46. Лесик Л.М. Тенденції та проблеми розвитку ринку обов'язкового страхування цивільноправової відповідальності власників на земних транспортних засобів в умовах економічної кризи / Л.М. Лесик / Актуальні проблеми економіки. – 2010. – № 2. – С. 214 – 219.
47. Ляховченко Л.А. Загальнообов'язкове державне соціальне медичне страхування як додаткове джерело фінансування галузі охорони здоров'я в Україні / Л.А. Ляховченко / Економіка та держава. – 2010. – № 3. – С. 93 – 97.

48. Макаркина Л. Страхування основних фондів на підприємстві та податкові наслідки / Л. Макаркина / Вісник податкової служби України. – 2010. – № 17. – С. 20 – 25.
49. Мельник П. Податкова політика України: стан, проблеми та перспективи: монографія / П. В. Мельник, Л. Л. Тарангул, З. С. Варналій, Д.В. Кушнарєць/ ДПАУ; Нац. унт ДПС України. НДЦ з проблем оподаткування / З.С. Варналій (ред.). –К. : Знання України, 2008. –675с.
50. Мельник П. Податковий потенціал регіонів України: теорія, методологія, оцінка: монографія / П. В. Мельник, З. С. Варналій, Л.Л.Тарангул, І. О. Горленко /ДПАУкраїни; Національний унт держ. Податкової служби України / П.В. Мельник (11ед.). –Ірпінь, 2008. –234с.
51. Митний кодекс України від 11 липня 2002 року № 92 ІV.
52. Мухіна О.В. Страховий ринок України: стан та проблеми розвитку / О.В. Мухіна / Інвестиції: практика та досвід. – 2010. – № 3 лют. – С. 50 – 52.
53. Нагайчук Н.Г. Теоретичні підходи до визначення змісту поняття «фінанси страхових організацій» / Н.Г. Нагайчук / Інвестиції: практика та досвід. – 2010. – № 11 черв. – С.32 – 35.
54. Опарін В. М. Фінанси (Загальна теорія) : навч. посібник / В. М. Опарін ; КНЕУ. К. : КНЕУ, 1999. 164 с.
55. Основи банківської справи : навч. посібник для вnz / В. В. Іващенко, І. Ш. Невлюдов, Г. А. Краснобрижа та ін. ; Мво освіти і науки України. К. : Кондор, 2008. 149 с.
56. Офіційний сайт Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dfr.gov.ua>.
57. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
58. Офіційний сайт Законодавство України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: zakon.rada.gov.ua
59. Офіційний сайт НБУ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>
60. Паращак О. Вітчизняним страховикам виміряли податковий тиск /О. Паращак / Страхова справа. – 2010. – № 1 (37). – С.14 – 15.
61. Петровська І. О. Фінанси (з елементами статистики фінансів) : навч. посібник для вnz / І. О. Петровська, Д. В. Клиновий. 2ге вид., перероб. і доп. К. : ЦУЛ, 2002. 299 с.
62. Петрук, О. М. Банківська справа : навч. посібник / О. М. Петрук; ред. Ф. Ф. Бутинець. К. : Кондор, 2009. 461 с.
63. Планування податкових надходжень в Україні: теорія і практика : [монографія] / за ред. Л.Л. Тарангул. –Ірпінь: НУДПСУ, 2011. – 339 с.
64. Платник єдиного податку –юридична особа / Ред. Я. Канторєва. –7е вид., переробл. і доп. –Х.: Фактор, 2009. –528 с.

65. Податкова політика України : навчальний посібник / П.В. Мельник, З.С. Варналій, Л.Л. Тарангул та ін.; за ред. П.В. Мельника. –К.: Знання України, 2011. 505 с.
66. Податкова система / І.О. Лютий, Л.М. Демиденко, М.В. Романюк та ін.; За ред. І.О. Лютого. —К. : ЦУЛ, 2009. —456 с.
67. Податкова система України. Тренінгкурс : навч. посіб./ О. М. Тимченко, Ю. В. Сибірянська, С. М. Кокшарова та ін. ; За заг. ред. О.М. Тимченко. —К. : ДННУ "Академія фінансового управління", 2012. —656 с.
68. Податкова система: практичні питання застосування норм Податкового кодексу України / За заг. ред. В.Ю. Захарченка. —К. : Юрінком Інтер, 2011. —368 с.
69. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 року № 2755VI.
70. Подмарьов, О. Ю. Податковий кодекс перші кроки у системі оподаткування прибутку підприємств / О. Ю. Подмарьов / Інвестиції: практика та досвід. —2011. —№ 7. —С. 5962
71. Прасолова, С. П. Кредитування і контроль : навч. посібник для вчз / С. П. Прасолова ; Полтав. унт спожив. кооперації України. Каф. грош. обігу і кредиту. К. : ЛіраК, 2008. 201 с.
72. Реверчук, С. К. Грошовобанківські системи зарубіжних країн : навч. посібник : [рек. Мвом освіти і науки, молоді та спорту України] / С. К. Реверчук. Львів : Магнолія 2011. 257 с.
73. Романенко О. Р. Фінанси : підручник для вчз / О. Р. Романенко ; Мво освіти і науки України. 4те вид., стереотип. К. : ЦУЛ, 2009. 310 с.
74. Романова М. І. Основи банківської справи : навч. посібник для вчз / М. І. Романова, Ж. В. Устюгова ; Акад. муніцип. упр. К. : Центр навч. літ., 2007. 165 с.
75. Страховий та інвестиційний менеджмент: підручник / [В.Г. Федоренко, В.Б. Захожий, О.Г. Чувардинський та ін.]. – К.: МАУП, 2002. – 340 с.
76. Страховое дело в Украине: состояние, тенденции, перспективы / [С.А. Гоцуляк, А.Н. Залетов, А.И. Перетяжко, В.И. Шевченко]. – К.:Международная агенция «ВееZone», 2005. – 416 с.
77. Страховые рынки Восточной Европы и СНГ: справоч. пособ./ [А.Н. Залетов, Р. Пукала, О.А. Слюсаренко, А.А. Циганов]. – К.:Международная агенция «ВееZone», 2004. – 624 с.
78. Страхування: підруч. / [кер. авт. кол. і наук. ред. В.Д. Базилевич] – К.: Знання, 2008. – 1019 с.
79. Страхування: підруч. / [кер. авт. кол. і наук.ред. С.С. Осадець] – К.: КНЕУ, 2006. – 599с.
80. Страхування: теорія та практика: навч.метод. посіб. / [Н.М. Внукова, Л.В. Временко, Д.В. Кондратенко та ін.]. – Х.: Бурун Книга, 2004. – 377 с.
81. Таркуцяк А.О. Страхові послуги: навч. посіб. / А.О. Таркуцяк. – К.: Видво Європейського уніту, 2003. – 583 с.

82. Фисун І.В. Інвестиційний зміст регіонального страхового фонду/ І.В. Фисун / Економіка і регіон: наук. вісн. – Полтава: ПолтНТУ, 2007. – № 3(14). – С. 3 – 35.

83. Фисун І.В. Сутність страхової послуги як товару на страховому ринку / І.В. Фисун, О.В. Чернявська,/ Науковий вісник ПУСКУ. – Серія «Економічні науки». – 2010. – № 2. – С. 178183.

84. Фисун І.В. Формування ринку страхування життя на регіональному рівні в Україні / І.В. Фисун / Регіональна економіка. – 2007. – № 3. – С. 98 – 109.

85. Філонюк О. Огляд глобального ринку перестраховання. /О. Філонюк / Страхова справа. – 2009. – № 2(34). – С.30 – 43.

86. Фінанси (теоретичні основи) : підручник для внз / М. В. Грідчіна, В. Б. Захожай, Л. Л. Осіпчук та ін.; ред. М. В. Грідчіна, В. Б. Захожай ; МАУП. 2ге вид., випр. і доп. К. : , 2004. 305 с.

87. Фінанси : навч. посібник / В. С. Загорський, О. Д. Вовчак, І. Г. Благун, І. Р. Чуй. 2ге вид., стереотип. К. : Знання, 2008. 247 с.

88. Фінанси : навч. посібник для внз : [затв. Мвом освіти і науки України] / П. К. Бечко, Л. Д. Тулуш, В. П. Бечко, П. М. Боровик. Львів : Новий Світ 2000, 2011. 344 с.

89. Фінанси в схемах і таблицях : навч. посібник для внз : [рек. Мвом освіти і науки, молоді та спорту України] / О. В. Михайловська, Д. А. Ковалевич, Т. Л. Томнюк та ін. ; Мво освіти і науки України. К. : КНТ, 2014. 385 с.

90. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435IV

91. Чередніченко М. Медичний асистанс в ДМС – ще один критерій вибору / М. Чередніченко / Страхова справа. – 2010. – № 1(37). – С.33 – 35.

92. Шумелда Я. Страхування: навч. посіб. / Я. Шумелда. – Тернопіль: Джура, 2004. – 280 с.

93. Ярова Г.М. Страховий ринок України та напрями його правового регулювання в умовах світової фінансової кризи / Г.М. Ярова / Науковий вісник ПУСКУ. – Серія «Економічні науки». – 2009. №5 (36). – С.164 170.

Голова фахової
атестаційної комісії

(Н.Г. Метеленко)
(ініціали та прізвище)